

Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному технічному Університеті
«Дніпровська політехніка»
доктору історичних наук, професору
БОРОДІНУ Є. І.

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора наук з державного управління, професора
Пархоменко-Куцевіл Оксани Ігорівни
на дисертаційну роботу Фролової Ганни Олександрівна
на тему: «Публічне управління розвитком комунальної інфраструктури
на регіональному рівні», подану до захисту на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та
адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування»

*Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами,
темами*

Галузь житлово-комунального господарства відіграє визначальну роль у життєзабезпеченні населення будь-якої держави, а також у розвитку економіки країни в цілому. Разом із тим, сфера житлово-комунального господарства характеризується наявністю цілої низки системних проблем, які значно поглибилися й загострилися під час дії в Україні правового режиму воєнного стану, зокрема на рівні регіонів. Однією з таких проблем є незадовільний стан комунальної інфраструктури територій та громад, що має безпосередній вплив на якість комунальних послуг, що надаються різним категоріям споживачів. Зазначені проблеми були й залишаються одними з найбільш актуальних, бо стійке надання послуг з енерго- та теплопостачання, водопостачання та водовідведення є життєво необхідним і критично важливим для розвитку різних галузей регіональної економіки та забезпечення належного рівня та якості життя кожного мешканця. В умовах повномасштабної війни, наві'язаної Україні РФ, галузь житлово-комунального господарства, майже як і всі інші галузі і сфери життєдіяльності населення країни, продовжує все більше і більше страждати від стратегічної та політичної невизначеності, недостатності фінансування, і головне – від постійних ракетних та артилерійських обстрілів,

які спричиняють руйнування комунальної та іншої інфраструктури територій, насамперед тієї, що згідно з Законом України «Про критичну інфраструктуру» відноситься до критичної. При цьому страждають навіть ті території, які не знаходяться безпосередньо у зоні бойових дій. Тому питання публічного управління розвитком комунальної інфраструктури, зокрема, на регіональному рівні, впровадження інноваційних інструментів управління у цю складну, надзвичайно важливу сферу забезпечення життєдіяльності населення, набувають сьогодні особливого значення.

У цьому контексті потребують подальшого дослідження не тільки теоретичні та практичні аспекти публічного управління розвитком комунальної інфраструктури на регіональному рівні, зокрема в аспекті подолання наслідків, спричинених збройною агресією РФ, та отримання Україною нового статусу – країни-кандидата на вступ до ЄС, а й постає питання необхідності пошуку та обґрунтування сучасного управлінського інструментарію, підходів і моделей, що дозволять побудувати нову, результативну систему публічного управління у комунальній сфері та забезпечити максимальну ефективність цієї діяльності з метою задоволення все зростаючих потреб різних категорій споживачів. І саме в цьому контексті авторка дослідження пропонує застосовувати програмно-цільові та інші сучасні управлінські підходи, цифрові інструменти та технології, які дозволять забезпечити стійке функціонування та розвиток комунальної інфраструктури, і окремі з яких вже частково опрацьовані авторкою дисертації у власній професійній діяльності.

З огляду на вище вказане, актуальність теми дослідження, обраної Фроловою Ганною Олександрівною, не викликає сумнівів. Також важливим є те, що написання дисертації здійснювалося відповідно до пріоритетів діяльності, визначених Урядом, які спрямовані, зокрема, на відновлення економіки і країни в цілому, до яких віднесено діяльність за напрямками «Енергетична незалежність», «Ефективна цифрова держава» та «Відбудова зруйнованого». У рамках останнього було передбачено реалізацію низки стратегічних цілей, серед яких: відновлення житла; відновлення критичної

інфраструктури; відбудова соціальної інфраструктури та комплексна відбудова країни. Також написання дисертації здійснювалося з урахуванням Національної програми «Відновлення та модернізація житла та інфраструктури регіонів», до складу якої увійшли проекти з відбудови, модернізації та розвитку галузі водопостачання та водовідведення на регіональному рівні.

Авторкою дисертації взято участь у науково-дослідних роботах за такими темами: «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (держ. реєстр. № 0122U002375); «Цифрова трансформація публічного управління» (держ. реєстр. № 0122U002236), та договірна тема на замовлення Губининської селищної ради Дніпропетровської області: «Дослідження стану та динаміки соціально-економічного розвитку Губининської територіальної громади: стратегічний аналіз» (договір від 01.03.2023 № 110101-23).

Науково-дослідні роботи виконувалися на кафедрі державного управління і місцевого самоврядування НТУ «Дніпровська політехніка». Матеріали досліджень використано для формування заключних звітів з виконання науково-дослідних робіт, а також увійшли до відповідних наукових публікацій у фахових та апробаційних збірниках (наукових періодичних виданнях та збірниках матеріалів конференцій).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів підтверджується опрацюванням значної кількості наукових праць за темою дослідження, нормативно-правових, програмно-цільових, аналітичних та інших документів, зокрема, власної робочої інформації (275 найменувань, з них 15 англійською мовою), використанням достатньо розвинутого комплексу методів наукового дослідження, а також апробацією наукових результатів на 7 науково-практичних конференціях, 5 публікаціями у наукових фахових виданнях України і 1 – у зарубіжному науковому журналі.

Структурно рукопис дисертації Г.О. Фролової складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг

дисертації становить 324 сторінок, з них 269 – основний текст, 5 таблиць, 8 рисунків, 3 додатки.

Відповідно до мети та завдань дослідження, авторкою у *першому розділі дисертації* – «Публічне управління розвитком комунальної інфраструктури: теоретико-методологічні та організаційно-правові засади» (стор. 40 – 102) – досліджено теоретико-методологічні та нормативно-правові засади публічного управління розвитком комунальної інфраструктури як складової житлово-комунального господарства України, для чого охарактеризовано проблему дослідження, здійснено комплексний аналіз стану її наукового опрацювання, визначено проблеми державного регулювання та пріоритети реформ у житлово-комунальній сфері, проаналізовано понятійно-категоріальний апарат, на базі чого запропоновано власну дефініцію поняття «регіональна комунальна інфраструктура» (системоутворююча інтегрована складова житлово-комунального господарства регіону, яка представлена сукупністю галузевих комунальних об'єктів та служб, розташованих на його території, що забезпечують реалізацію організаційно-управлінських функцій та інженерно-технічних рішень щодо створення умов для підтримки належного рівня життєзабезпечення населення і реалізації соціальних, виробничих та інших процесів у регіоні шляхом стабільного надання якісних комунальних послуг) (стор. 50), досліджено сучасний стан та особливості державного регулювання галузі водопостачання та водовідведення як складової комунальної інфраструктури регіону та об'єкту публічного управління.

Особливої уваги, на наш погляд, заслуговують систематизовані та узагальнені авторкою дисертації принципи публічного управління розвитком комунальної інфраструктури на регіональному рівні, а також принципи формування та реалізації державної політики саме у водопостачальній галузі, до яких, за пропозицією авторки, додано такі принципи, як: забезпечення стійкості регіональних систем водопостачання і водовідведення до зовнішніх загроз і викликів; сприяння налагодженню конструктивної взаємодії з інноваційно-орієнтованим технологічним бізнесом з питань цифровізації

діяльності комунальних підприємств щодо контролю, запобігання та попередження аварійних ситуацій; раціональна централізація та децентралізація діяльності у галузі водопостачання та водовідведення тощо.

У другому розділі дисертації – «Управління розвитком галузі водопостачання та водовідведення на регіональному рівні: досвід та інструментальне забезпечення» (стор. 128 – 188) – здобувачкою здійснено аналіз міжнародного досвіду публічного управління зазначеною сферою, результати якого свідчать, що в країнах ЄС публічне управління водним господарством є найбільш досконалим, тому за основу дослідження взято досвід європейських країн. Проаналізовано найбільш поширені в ЄС моделі публічного управління водним господарством (англо-саксонську, французьку, німецьку). Показано, що основне завдання публічного управління галуззю в цих країнах полягає, зокрема, у задоволенні потреб населення, бізнесу, а також галузей економіки у якісному та достатньому за своїм обсягом водопостачанні, а також розробленні та реалізації стратегій, програм, проєктів, заходів щодо використання поверхневих і підземних вод для різних галузей економіки. Визначено особливості управління водопостачальною галуззю в інших європейських країнах (Швейцарія, Ірландія, Австрія, Фінляндія, Норвегія, Німеччина, Нідерланди, Греція, Бельгія).

Проаналізовано нормативне поле, що регламентує діяльність у водопостачальній галузі в ЄС. Здійснено аналіз відповідності вітчизняної нормативної бази у галузі управління водними ресурсами європейським вимогам. Показано, що з початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну значно підвищилась ймовірність виникнення ризиків та загроз для водних об'єктів країни, найбільш критичними з яких є погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми транскордонних забруднень, зниження якості води майже у всіх регіонах. Тому пріоритетним завданням органів публічного управління є впровадження заходів запобіжного характеру щодо охорони джерел і систем централізованого водопостачання та водовідведення,

наближення технологій виробництва питної води та нормативів щодо очищення стічних вод до прийнятих у ЄС.

Визначено ключові проблеми функціонування вітчизняних систем централізованого водопостачання та водовідведення, серед яких – ті, з якими через війну вже стикнулися або потенційно можуть стикнутися надавачі послуг в галузі (стор. 162 – 163). У якості антикризових заходів та адаптації до умов воєнного стану фінансово-економічного механізму державного регулювання сфери водопостачання та водовідведення запропоновано дотримуватися запропонованих авторкою організаційно-управлінських вимог, норм та правил, що дозволить підвищити ефективність діяльності органів публічного управління з організації процесів надання послуг централізованого водопостачання та водовідведення на регіональному та місцевому рівнях, а також буде сприяти створенню доступних та безпечних умов їх отримання споживачами.

Здійснено систематизацію публічноуправлінського інструментарію, який доцільно застосовувати для підвищення якості надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення на регіональному рівні. Зроблено висновок, що саме стратегії, програми та проекти розвитку водопостачальної галузі є базовим ланцюгом у реалізації ключових напрямів державної політики у житлово-комунальній сфері, а так звана спадкоємність зазначених планових документів, різних за змістом, спрямованістю, термінами розроблення та виконання забезпечує досягнення визначених стратегічних та операційних цілей і завдань, що в цілому сприяє успішності їх реалізації, а також розвитку регіональної комунальної інфраструктури в цілому.

У *третьому розділі дисертації – «Методико-технологічне забезпечення управління розвитком галузі водопостачання та водовідведення на регіональному рівні»* (стор. 206 – 260) – обґрунтовано комплекс наукових положень, підходів та моделей, системне застосування яких методологічно забезпечує успішну реалізацію процесів публічного управління відновленням та розвитком водопостачальної галузі на регіональному рівні.

Так, для формування дескриптивної моделі стратегічної діяльності з розвитку водопостачальній галузі авторкою дисертації здійснено стратегічний аналіз (на якісному та кількісному рівнях), за результатами якого розроблено структуру проблем у галузі та змодельовано простір проблем (стор. 217), для формування якого запропоновано аналізувати проблематику поточного стану водопостачальної галузі за техніко-технологічними, фінансовими, організаційно-інституційними ознаками. Відповідно, інтерпретацію результатів проведеного стратегічного аналізу авторка виконує на основі застосування елементів векторної алгебри, а саме, у формі векторів в системі координат TFM (technology – finance – management).

За результатами стратегічного синтезу має бути сформований регіональний портфель програм і проєктів розвитку водопостачальної галузі з обґрунтуванням потреби у матеріальних, фінансових, людських, адміністративних та інших видах ресурсів, яку авторка також представляє у вигляді векторної моделі управлінських рішень у базисі TFM. Показником якості стратегічної діяльності органів публічного управління буде відповідність двох сумарних векторів: сумарного вектору програми стратегічного розвитку (SPD) – сумарному векторові проблем (WSD). Побудована на основі запропонованої моделі система програмно-цільового управління галуззю дозволить зробити стратегічну діяльність органів публічного управління на рівні регіону максимально ефективною.

Заслуговує на увагу запропонований авторкою підхід до обґрунтування доцільності використання інструментів публічноуправлінської взаємодії і міжнародного співробітництва з метою підвищення результативності стратегічної діяльності в галузі. Показано, що провідну роль у забезпеченні результативного стратегічного розвитку відіграє чітка координація діяльності впливових зацікавлених сторін (стейкхолдерів) водопостачальної галузі, а також ефективне управління фінансовим забезпеченням портфелів програм та проєктів стратегічного розвитку. Проаналізовано цілі, інтереси та роль ключових стейкхолдерів, яку вони відіграють у забезпеченні розвитку

водопостачальної галузі регіону, а також їх впливи на управління галуззю. Визначено їх стратегічну позицію (за методом SWOT-аналізу), запропоновано стратегію взаємодії з ними (табл. 3.1, стор. 225 – 227). За результатами проведеного аналізу здійснено структурування основних груп стейкхолдерів та побудовано модель їх взаємодії та впливів на галузь водопостачання та водовідведення з урахуванням потреб у фінансовому забезпеченні її розвитку (стор. 229 – 242). Сформульовано основні принципи такої взаємодії. Проаналізовано широке коло інструментів фінансування програм та проєктів розвитку галузі, розглянуто особливості залучення різних джерел фінансування.

Обґрунтовано роль цифровізації у підвищенні ефективності управлінської діяльності в галузі водопостачання та водовідведення. Доведено, що провідна роль цифровізації у підвищенні ефективності управлінської діяльності в галузі полягає у тому, щоб забезпечити ефективну взаємодію і координацію значної кількості різноманітних стейкхолдерів, виконавців, підприємств різних типів виробництва та форм власності тощо, що вкрай складно зробити без створення прозорого та доступного всім учасникам інформаційного простору. Запропоновано низку проєктів щодо цифровізації процесів управління в галузі (табл. 3.2, стор. 253 – 256). Підготовлено рекомендації органам публічного управління регіонального рівня з використання зазначених підходів та моделей у практичній діяльності.

Використання різноманіття *методологічних засобів дослідження* (застосування широкого спектру загальнонаукових теоретичних та емпіричних методів дослідження, основними з яких є системний підхід, аналіз і синтез, а також історичний метод, методи індукції та дедукції, порівняння, аналогії, абстрагування та узагальнення, проєктування, математичного моделювання та оцінювання) дозволило Г.О. Фроловій досягти мету та реалізувати завдання дисертаційної роботи.

Системний підхід є методологічною основою всієї дисертаційної роботи й застосовується для вирішення майже всіх завдань дослідження. Застосування методів аналізу й синтезу дозволило визначити коло проблемних питань,

сформулювати об'єкт і предмет дослідження, розвинути понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, здійснити систематизацію підходів, механізмів та інструментів управління розвитком комунальної інфраструктури регіону, зокрема, у частині централізованого водопостачання та водовідведення. Метод контент-аналізу й системно-аналітичний метод використано під час аналізування релевантної нормативно-правової бази. Метод узагальнення було використано під час вивчення наявних та розроблення власних концептуальних положень щодо розвитку інструментів управління галуззю водопостачання та водовідведення на регіональному рівні та формулювання висновків дисертаційного дослідження на основі опрацьованих матеріалів. Методи структуризації, сегментування, моделювання, проектування та оцінювання були використані під час розроблення методико-технологічного забезпечення процесів управління розвитком регіонального водопостачання та водовідведення, зокрема для моделювання «простору проблем» в галузі, який є основою ефективного стратегічного управління житлово-комунальною сферою; обґрунтування інструментів взаємодії суб'єктів управління в галузі водопостачання й водовідведення через розподіл їх на групи ключових стейкхолдерів на основі відповідної моделі, що базується на відмінностях в їх потребах та впливах на розвиток галузі; підготовки пропозицій щодо подальшої цифровізації процесів управління галуззю для забезпеченні стійкого водопостачання та водовідведення через реалізацію запропонованого нами регіонального портфелю проєктів, а також відновлення та розвитку комунальної інфраструктури регіону в цілому.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, обґрунтовані авторкою на основі логічного викладення матеріалу, застосування відповідних посилань на джерела інформації та численних ілюстрацій (схеми, таблиці). У висновках до розділів відображені результати дослідження конкретних питань. Кожен розділ завершується списком використаних джерел. Розділи роботи логічно взаємопов'язані між собою. Найважливіші результати дослідження викладені у висновках дисертації, що

відповідають поставленим завданням. Висновки до розділів та загальні висновки є достатньо обґрунтованими, а пропозиції мають практичну значущість. Оформлення дисертації виконано з дотриманням чинних вимог.

Наукова новизна одержаних результатів

Безперечною новизною роботи є те, що авторкою *уперше* обґрунтовано комплекс наукових положень, підходів, інструментів і моделей, системне використання яких методологічно забезпечує результативність публічного управління розвитком комунальної інфраструктури на регіональному рівні (у частині водопостачання й водовідведення) і буде сприяти підвищенню ефективності стратегічної діяльності в галузі шляхом структуризації та моделювання простору проблем (як основи для формування пріоритетних проєктів розвитку зазначеної сфери), упорядкування й формалізації взаємозв'язків і впливів між ключовими стейкхолдерами водогосподарського комплексу на основі дотримання запропонованих принципів їх взаємодії, міжнародного співробітництва та цифровізації процесів управління галуззю.

До раніше не захищених наукових положень дисертації Г.О. Фролової також можна віднести *удосконалення* підходу до інтерпретації результатів аналізу зарубіжного досвіду та кращих практик у сфері публічного управління розвитком галузі водопостачання та водовідведення, що дозволило виокремити ключові напрями та можливості імплементації цього досвіду до вітчизняної системи публічного управління розвитком водогосподарського комплексу, зокрема, в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Представляють інтерес з точки зору подальших практичних упроваджень пункти наукової новизни *«дістало подальшого розвитку»*, а саме: формалізація принципів публічного управління розвитком комунальної інфраструктури на регіональному рівні, до яких, зокрема, віднесено: наскрізний та, водночас, багатогалузевий характер регіонального управління комунальною інфраструктурою; забезпечення керованості та спільної відповідальності органів публічного управління на території за стійкий (резильєнтний) розвиток галузі; запровадження інноваційних рішень та новітніх технологій з

урахуванням їх екологічної безпеки й економічної доцільності тощо; систематизація та обґрунтування комплексу дієвих і продуктивних для сфери публічного управління розвитком комунальної інфраструктури підходів та інструментів, які доцільно застосовувати у галузі централізованого водопостачання й водовідведення на регіональному рівні, на основі чого здійснено моделювання «простору проблем» та побудовано дескриптивну модель стратегічної діяльності органів публічного управління з розвитку галузі, що дозволить зробити цю діяльність максимально ефективною; підготовлено відповідні пропозиції регіональним органам державної влади щодо їх використання, зокрема під час формування регіонального портфелю проєктів з водопостачання на основі цифровізації процесів управління галуззю.

Серед інших наукових результатів можна відзначити також такі:

- *удосконалення* понятійно-категоріального апарату предметної сфери дослідження (здійснено обґрунтування та розмежування сутності понять «міська інфраструктура», «комунальна інфраструктура» та надано авторську дефініцію поняття «регіональна комунальна інфраструктура»);

- *подальший розвиток* наукових підходів до обґрунтування принципів формування та реалізації державної політики у сфері водопостачання та водовідведення, що дозволило їх систематизувати з урахуванням особливостей та закономірностей сучасного стану в галузі, а також додати ще низку принципів, зокрема таких, як: забезпечення стійкості регіональних підсистем водопостачання і водовідведення до зовнішніх загроз і викликів; сприяння налагодженню конструктивної взаємодії з інноваційно-орієнтованим технологічним бізнесом з питань цифровізації діяльності комунальних підприємств щодо контролю, запобігання та попередження аварійних ситуацій; раціональна централізація та децентралізація в галузі водопостачання та водовідведення тощо.

Запорукою отриманої наукової новизни, як видається, є повнота дослідження проблеми та вдало обраний методичний інструментарій, що є важливою складовою дійсних наукових пошуків.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях та відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено наукове обґрунтування комплексу підходів та інструментів публічного управління розвитком комунальної інфраструктури на регіональному рівні та розроблено відповідне методико-технологічне забезпечення їх реалізації.

Результати наукового дослідження, викладені в дисертації, отримані авторкою особисто. Основні наукові положення і висновки дисертаційної роботи опубліковані у 13 наукових публікаціях, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України (із них 2 – у співавторстві), 1 стаття у міжнародному науковому журналі, 7 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій (із них 1 – у співавторстві). Опубліковані наукові праці достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень, а їх кількість відповідає існуючим вимогам.

Дисертаційна робота Г.О. Фролової перевірена на унікальність тексту за допомогою онлайн-сервісу для пошуку плагіату *StrikePlagiarism.com*. Величина коефіцієнта подібності (КП1) дорівнює 17,95 %. По тексту роботи є всі відповідні посилання. Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Значення роботи для науки, практики та суспільства

За результатами вивчення внеску авторки у розвиток галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», вважаємо, що результати дисертаційного дослідження мають важливе наукове та практичне значення:

– наукове значення дисертаційного дослідження полягає в науковому обґрунтуванні комплексу наукових положень, підходів, інструментів та моделей публічного управління розвитком комунальної інфраструктури (у частині водопостачання та водовідведення) та розробленні методико-технологічного забезпечення її стійкого функціонування на регіональному рівні, що підтверджується досягненням мети дослідження та отриманими результатами, які мають елементи наукової новизни;

– *практичне значення* дисертаційного дослідження полягає в тому, що основні концептуальні та практичні положення доведені до рівня практичних моделей та рекомендацій і можуть бути використані в процесі публічного управління розвитком комунальної інфраструктури та безпосередньо її складової – водопостачальної галузі – на регіональному рівні, зокрема, під час розроблення та реалізації стратегій, програм і проєктів з розвитку зазначеної галузі в умовах як воєнного, так і повоєнного періоду.

Результати теоретичних та практичних напрацювань дисертаційної роботи дістали *впровадження*, що підтверджено відповідними довідками (додаток Б до роботи), зокрема: Дніпропетровської обласної ради (довідка про впровадження від 12.22.2024 №2983/0/2-24); Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 26.01.2024 №107/1/46-24); Губиниської селищної ради Дніпропетровської області (довідка про впровадження від 12.12.2024 №3169); Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (довідка про впровадження від 11.12.2024 № 12-34/173). Зазначене у сукупності свідчить на користь значущості результатів дослідження щодо розвитку регіональної комунальної інфраструктури як для споживачів комунальних послуг у регіоні, так і для суспільства в цілому.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Відзначаючи нові науково-обґрунтовані результати та практичні рекомендації, вважаємо за необхідне звернути увагу здобувачки, а також членів разової спеціалізованої вченої ради на певні дискусійні положення, що містяться в роботі:

1. У розділі 1 (п. 1.2, стор. 81) зроблено висновок, що нагальною потребою залишається створення належних умов для здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічного управління регіонального та місцевого рівнів щодо забезпечення належного функціонування комунальної інфраструктури, проте далі у роботі про громадський контроль не йдеться.

2. Як один із принципів державного регулювання у водопостачальній галузі (п. 1.3, стор. 86) авторка виокремлює раціональну централізацію / децентралізацію діяльності з водопостачання та водовідведення. Разом із ним, у роботі розглядається лише сфера централізованого водопостачання, а про альтернативні можливості забезпечення споживачів водою не йдеться.

3. У роботі часто зустрічається таке поняття, як «забезпечення стійкого функціонування водопостачальної галузі» або «стійкого водопостачання» (понад 20 разів). Хотілося б уточнити, чи є це поняття закріпленим у відповідній нормативно-правовій базі, і на чому ґрунтується це твердження.

4. У п. 2.1 зазначається, що управління процесом надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення являє собою систему державного і внутрішнього виробничого контролю за їх безпекою, надійністю і відповідністю технічним і санітарним вимогам (с. 149). У цьому контексті бажано було акцентувати на тому, що саме якість послуг відіграє основопологаючу роль у задоволенні потреб споживачів наданими послугами.

5. У роботі проведено дуже ретельний аналіз ключових стейкхолдерів галузі водопостачання та водовідведення, який узагальнено у табл. 3.1, що займає три сторінки тексту (стор. 225 – 227). На наш погляд, цю таблицю доцільно перенести у додатки до дисертації.

Наведені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації, якість висновків та обґрунтованість положень наукової новизни, не знижують її наукової та практичної цінності.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Фролової Ганни Олександрівни є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну цінність. Винесені на захист нові положення, висновки та рекомендації є достовірними, а задекларована наукова новизна адекватно розкривається в роботі. Рівень проведеного дослідження та його практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувачки, яка продемонструвала належний рівень оволодіння методологією наукової

діяльності. Опубліковані за темою дисертації наукові праці достатньо повно відображують основні положення, висновки та рекомендації, які стали результатом авторського дослідження.

Актуальність обраної теми дослідження, належний науково-теоретичний рівень, аргументованість і достовірність отриманих висновків та рекомендацій, ступінь наукової новизни, теоретична та практична значущість, стиль викладення матеріалу та оформлення рукопису дають підстави зробити висновок, що дисертаційна робота *Фролової Ганни Олександрівни* на тему: *«Публічне управління розвитком комунальної інфраструктури на регіональному рівні»* за своїм змістом, науковою новизною і прикладною цінністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого відповідною Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), а її авторка – *Фролова Ганна Олександрівна* – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,

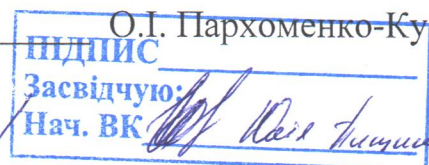
завідувачка кафедри публічного управління

та адміністрування Університету Григорія

Сковороди в Переяславі

[Handwritten signature of O.I. Parhomenko-Kuchevil]

О.І. Пархоменко-Куцевіл